

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3178/2022. (IV. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.190/2021/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Németh Péter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.190/2021/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemei az alábbiak szerint összegezhetőek.
- [3] 2.1. Az erdőgazdálkodó indítványozó 2017. augusztus 9-én bejelentést tett a Zala Megyei Kormányhivatal Zalaegerszegi Járási Hivatalánál (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) a 2017. évi tervezett erdőgazdálkodási tevékenységéről. Az elsőfokú hatóság a bejelentés alapján megállapította, hogy a becslési jegyzőkönyvben szereplő fatömeg meghaladja a fahasználati lehetőséget, így a 2017. szeptember 8-án kelt határozatával a bejelentett gyérités végrehajtását megtiltotta, egyidejűleg felhívta az indítványozó figyelmét arra, hogy a bejelentett erdőgazdálkodási tevékenységet nem kezdheti meg, ennek esetleges megszegése erdőgazdálkodási bírság kiszabását vonja maga után. A tiltó határozat 2017. október 11-én jogerőssé vált.
- [4] Az indítványozó 2017. szeptember 14-én ismételt bejelentéssel élt, melyben úgy nyilatkozott, hogy a fakitermelést az erdőterv szerinti adatokkal hajtja végre. E bejelentését az elsőfokú hatóság tudomásul vette. Ezt követően az indítványozó 2018. január 31-én nyújtotta be az elsőfokú hatósághoz a 2017. évben végrehajtott fakitermelésről szóló bejelentést, melyben úgy nyilatkozott, hogy a bejelentésben szereplő mértékben hajtották végre az erdőgazdálkodási tevékenységet.
- [5] 2.2. Több ingatlantulajdonos 2018. november 9-én bejelentést tett az elsőfokú hatóságnál, miszerint a szóban forgó földrészlet területén felmérést végeztek a ténylegesen kitermelt famennyiség becslése céljából. Mivel az indítványozó által bejelentett, és az általuk felmért famennyiség között jelentős különbséget fedeztek fel, ezért kezdeményezték ennek hatósági kivizsgálását.
- [6] Az elsőfokú hatóság 2018. november 29-én helyszíni szemlét tartott, melyen az indítványozó nem vett részt, de az erdőszeti szakszemélyzete a helyszíni szemle elején megjelent, azonban a mérés és jegyzőkönyvezés idejére már távozott a helyszínről. Az elsőfokú hatóság a felvett jegyzőkönyv, a tuskófelvételi lapok és helyszíni együttható felvételi lapok alapján, ún. Sopp-táblás fatömeg becsléssel megállapította a 2017. évre bejelentett fakitermelések fafajainak a tuskófelvétel alapján számított bruttó fatömeg adatait. Az átmérő csoportokhoz tartozó famagasságokat fafajonként, az erdőtervi átlagmagasság alapján, magassági görbe segítségével határozták meg.
- [7] A fentiek alapján az elsőfokú hatóság a 2019. január 10. napján kelt, ZAG/030/59-3/2019. számú határozatával megállapította, hogy a 2017. évben végrehajtott fakitermelések nem az erdőszeti hatóság által tudomásul vett tervezett fakitermelési bejelentésnek megfelelően, és nem az erdőgazdálkodó által benyújtott 2017. évben végrehajtott fakitermelési bejelentés adatainak megfelelően, hanem attól eltérően, a fafajonként kitermelt bruttó

fatömeg jelentős túllépésével valósultak meg. Rögzítette, hogy a bejelentett adatok a valóságnak nem feleltek meg, ugyanis a bejelentett famennyiséget 705 bruttó köbméter famennyiséggel túllépték. Az elsőfokú hatóság a 2019. január 11. napján kelt, ZAG/030/59-4/2019. számú határozatával a fenti jogsértés miatt az indítványozót 14 100 000 forint erdőgazdálkodási bírság megfizetésére kötelezte. Utalt arra, hogy az az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: az Evt.) az erdőgazdálkodó objektív felelősségét állapítja meg arra az esetre, ha a bejelentéstől eltérő fakitermelés valósul meg. Az Evt. végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet (a továbbiakban: FM rendelet) 29. § (4) bekezdés *f)*, *m)* és *n)* pontjai alapján kiemelte, hogy a bejelentés – többek között – tartalmazza a kitermelt fa bruttó fatérfogatait fajonként, az erdőgazdálkodó aláírását és a jogosult erdészeti szakszemélyzet ellenjegyzését. Ezek az adatok eltértek a valós fakitermeléstől, a jogosulatlanul kitermelt famennyiség képezi a bírság kiszámításának alapját. A szakszemélyzet ellenjegyzésével igazolta, hogy a bejelentett adatok a valós állapotnak megfelelnek. Az indítványozó 2018. szeptember 27-én erdőterv módosítás iránti kérelmet nyújtott be, melyben szintén úgy nyilatkozott, hogy 2018. szeptember 21-én, az erdőgazdálkodási tevékenységek végrehajtásának ellenőrzése során sem tapasztalt jogszerűtlenül végrehajtott erdőgazdálkodási tevékenységet. Rögzítette, hogy az indítványozó csak a 2018. december 24-i bejelentésében nyilatkozott „gyanítható jogosulatlan fahasználatról”, és 2019. január 9-én küldte meg a hatóság részére, hogy e tárgyban feljelentést tett.

- [8] 2.3. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Pest Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: másodfokú hatóság) a 2019. április 16. napján kelt, PE/FE/478-2/2019. számú határozatában a 3-as alszámú határozatot megsemmisítette, a 4-es alszámú határozatot helybenhagyta. A megsemmisített elsőfokú döntés kapcsán megállapította, hogy a hatósági ellenőrzés lezárásaként nem indokolt külön határozat meghozatala a jogsértés megállapításáról. A 4-es alszámú elsőfokú határozat kapcsán kifejtette, hogy az indítványozó a bírság alapjául szolgáló eljárási cselekményekről és azok eredményéről tájékoztatást kapott, nyilatkozattételi jogával élhetett, a helyszíni szemléről való távolmaradása a szemle eredményét nem befolyásolta. Megállapította, hogy a fatérfogat meghatározásához szükséges adatok közül a helyszínen meghatározhatók esetében elvégezte a felmérést, a meg nem határozható adatok vonatkozásában pedig az Országos Erdőállomány Adattár (a továbbiakban: Adattár) adataival helyettesítette, és ezzel a faállomány fatérfogatát leginkább reprezentáló értéket állított elő. Hangsúlyozta, hogy fahasználatot az erdőgazdálkodó a bejelentésben foglaltak szerint végezhet, a jogosultalan fakitermelésért pedig objektív felelősség terheli.
- [9] 2.4. Az indítványozó a másodfokú hatóság döntése ellen keresettel élt. A Veszprémi Törvényszék 8.K.700.139/2020/30. számú ítéletével a másodfokú hatóság határozatát részben, annak helybenhagyó rendelkezését érintve megváltoztatta, és az erdőgazdálkodási bírság kiszabását mellőzte. Indokolása szerint az indítványozó helyszíni szemlén való részvételével kapcsolatos jogai az ügy érdemére kihatóan nem sérültek. Rögzítette azonban, hogy az indítványozó helytállóan utalt az Evt. 2017. szeptember 1. napjától hatályos 38. § (3)–(4) bekezdéseire. Ezen időponttól kezdve az Adattár egyes adatai már nem közhitelesek, csupán tájékoztató jellegűek, melyből arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozót a bejelentésben foglalt fatérfogat adatok nem kötötték, ezért vele szemben bírságot sem lehetett alkalmazni. Az Evt. 107. § (1) bekezdés *a)* pontjára hivatkozással megállapította, hogy a szóban forgó bejelentés famennyiség adatokat nem tartalmazott, az indítványozó az „Erdőterv szerint” részt jelölte. A Törvényszék ítéleti álláspontja szerint az indítványozó nem volt köteles a fatérfogat adatokat a bejelentésben feltüntetni. Megállapította, hogy a bejelentések fatérfogat számai az Adattárban lévő értékekkel egyeznek meg, amelyek azonban a bejelentés időpontjában csak tájékoztató jellegűek voltak, ebből kifolyólag az eltérések mértéke sem igazolt, és így az ezen alapuló bírság összege sem alátámasztott. A tanúvallomásokból vonta le azt az ítéleti következtetést, hogy nem mondható ki megalapozottan, hogy megvalósult volna olyan jogosulatlan fakitermelés, amelyről az indítványozónak vagy az erdészeti szakszemélyzetnek tudnia kellett volna. Megállapította, hogy a kitermelt fa mennyiségének pontossága, így a bírság alapjául szolgáló adatok helyessége aggálytalanul nem igazolható.
- [10] 2.5. A jogerős ítélettel szemben a másodfokú hatóság kezdeményezett felülvizsgálati eljárást. A Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal támadott részében az ítéletet hatályon kívül helyezte és az indítványozó keresetét a jogalap tekintetében elutasította, ezt meghaladóan az erdőgazdálkodási bírság összegszerűsége tekintetében az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. Indokolása értelmében a törvényszék az ügyben irányadó tényállást ugyan helytállóan állapította meg, a perben releváns jogszabályi

rendelkezéseket azonban tévesen értelmezte és alkalmazta, ezért megalapozatlan és a kereseti kérelmen túlterjeszkedő ítéleti következtetésre jutott.

- [11] A Kúria szerint a törvényszék tévesen tulajdonított perdöntő jelentőséget annak, hogy a 2017. szeptember 1-től hatályos szabályozás szerint az Adattárban szereplő adatok csak tájékoztató jellegűek, mert ettől még a bejelentésben nem tájékoztató adatok szerepelnek. Emlékeztetett rá, hogy a kitermelésre vonatkozó bejelentés alapjául szolgáló érvényes erdőterv határozatot a kitermelhető faanyag mennyisége tekintetében az erdészeti hatóság nem módosította, az indítványozó pedig ebből a határozatból eredő kötelezettségét sértette meg. Az Adattárra vonatkozó jogi szabályozás változása semmilyen relevanciával nem bír abban a tekintetben, hogy az indítványozó az Evt. 41. § (1) bekezdése szerinti bejelentése az erdőtervben szereplő faanyag mennyiségre vonatkozott, ráadásul utóbb a végrehajtott fakitermelésről szóló bejelentésében (2018. január) úgy nyilatkozott, hogy a 2017. szeptember 14-i bejelentésben szereplő mértékben hajtották végre az erdőgazdálkodási tevékenységet, a bejelentett adatok a valóságnak megfelelnek, a jogszerűen végezhető erdőgazdálkodási tevékenységek szakszerű végrehajtását a helyszínen ellenőrizték. Mindezek alapján a Kúria megállapította a jogszerűtlen fakitermelést, továbbá azt is hangsúlyozta, hogy az Evt. 107. § (1) bekezdése szerinti haladéktalan bejelentési kötelezettségre vonatkozó rendelkezés a jelen ügyben nem releváns, hiszen az csak a más által jogosulatlanul kitermelt fa észlelésére vonatkozik. Azt is megállapította, hogy az erdőgazdálkodási és az erdővédelmi bírság mértékéről és kiszámításának módjáról szóló 143/2009. (VII. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 2. §-a alapján azon adatok esetében, melyek a felméréssel nem voltak meghatározhatók, az erdészeti hatóság jogszerűen vette alapul az Adattár adatait.
- [12] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben arra hivatkozott, hogy a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (1)–(3) bekezdését, a T) cikk (1)–(3) bekezdését, a 28. cikkét, és mindezek összefüggésében a XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését, az alábbiak szerint.
- [13] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére együttesen hivatkozott, meglátása szerint a tisztességes eljáráshoz való joga azáltal sérült, hogy az Evt. 2017. szeptember 1-jén hatályba lépő módosítását követően benyújtott bejelentésben és lejelentésében foglaltakat a Kúria az Evt. 2017. augusztus 31-ig hatályos rendelkezései alkalmazásával (azaz nem a hatályos jogszabályi rendelkezések alapulvételével), továbbá a törvényszék által megállapítottól eltérő, valósággal ellentétes tényállás alapján ítélte meg, ami szerinte *contra legem* jogalkalmazás.
- [14] Azzal érvelt, hogy a Kúria azon álláspontja, miszerint az indítványozó az erdőterv határozat szerinti fahasználati mennyiségre szerzett jogosultságot, olyan nívum, amely nemcsak a közigazgatási per folyamán, hanem a megelőző hatósági eljárásban sem volt az ügy tárgya, a közigazgatási per iratanyagának az erdőterv határozat részét sem képezi. Hangsúlyozta, hogy ő csak 2017 májusában vált a tárgyi erdőrészeslet erdőgazdálkodójává, így nem is rendelkezett erdőterv határozattal. Szerinte a Kúria azt sem tisztázta, hogy a vonatkozó hatályos jogszabályok alapján – figyelemmel az időközbeni jogszabályváltozásokra – miért bírt volna az erdőterv(határozat) relevanciával, egyáltalán mit is kell az erdőterv fogalma alatt érteni, az erdőterv vonatkozásában mely jogot (mely időállapotban hatályos normákat) kell alkalmazni és mely indokok alapján. Kiemelte, hogy az erdőterv definíciójában lényeges változás állott be, 2017. szeptember 1. óta nem is lehet a korábbi értelemben vett erdőterv határozatról beszélni, ő pedig a bejelentését ezt követően (2017. szeptember 14. napján) nyújtotta be. Arra hivatkozott, hogy az „Erdőterv szerint” való tervezett fakitermelésre szóló bejelentés (habár még a nyomtatványon volt ilyen rubrika) az indítványozó esetében a törvény erejénél fogva már nem volt azonosítható a korábbi erdőterv határozattal. Ennélfogva álláspontja szerint ő valójában mennyiségi bejelentést egyáltalán nem is tett.
- [15] Szerinte a Kúria nem indokolta meg, hogy miért alkalmazta az Evt.-nek az Adattárra és az erdőtervre vonatkozó, 2017. szeptember 1-jét megelőzően hatályos rendelkezését. Tévesnek véli azt a megállapítást, miszerint a keresetében a becslést, illetve annak módszerét nem vitatta, hiszen kifejezett jogsérelemként jelölte meg a keresetben a kitermelt fa mennyiségének téves hatósági megállapítását.
- [16] Meggyőződése, hogy a Kúria ítélete az egész ágazat összeomlásához vezethet, mert szerinte abból kiindulva minden olyan erdőgazdálkodó, akiknek a gazdálkodásába tartozó erdők erdőtervezése 2011-től kezdődően 2017. szeptember 1-ig történt, de 2017. szeptember 1. után került fakitermelés végrehajtásra, esetükben minden eltérés jogosulatlan fakitermelést alapoz meg. Sérelmezte továbbá, hogy a Kúria döntéséből az következik,

hogy a 2017. augusztus 31-ig erdőtervezés alá esett körzetben lévő erdők felett rendelkezni jogosult erdőgazdálkodók esetében (akik ebben az időszakban kaptak erdőterv határozatot) a régi jogot kellene alkalmazni, ellenben, a 2017. szeptember 1. után erdőtervezéssel érintett erdő erdőgazdálkodója már nem kapott erdőterv határozatot, esetében tehát az új, az Evt. 2017. szeptember 1. módosításával hatályba lépett normatív szabályok érvényesülnek.

- [17] 3.2. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelme körében kiemelte, hogy a jogállami jogalkalmazás megkerülhetetlen eleme az, hogy a hatóságok és a bíróságok az adott ügyre irányadó, hatályos jogszabályok megfelelő alkalmazásával és értelmezésével, maradéktalanul feltárt és valós tényállás alapján járjanak el, és biztosítsanak jogvédelmet a jogkereső állampolgárok számára.
- [18] Az Alaptörvény további felhívott rendelkezései kapcsán az indítvány nem tartalmaz indokolást.

II.

- [19] Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„R) cikk (1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

(3) Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.”

„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.

(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.

(3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [20] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdésének megfelelően mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.

- [21] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [22] Ugyanakkor az indítványban megjelölt R) cikk (1)–(3) bekezdése, T) cikk (1)–(3) bekezdése és 28. cikke az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jognak {ezekre együttesen lásd például 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {lásd például: 3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [12]}, ami jelen ügyben nem teljesült. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásainak.
- [23] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [24] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozóan önálló indokolást nem tartalmaz. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére csak a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelméhez kapcsolódóan hivatkozott, így ezeket az érveket az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmének vizsgálata körében vette figyelembe. A fentiek alapján a XXIV. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek.
- [25] Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [26] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető (Abtv. 27. §). Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont]. Az Alkotmánybíróság ezen utóbbi feltétel kapcsán megjegyzi, hogy a Kúria a Veszprémi Törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezve az indítványozó keresetét a jogalap tekintetében elutasította és csak a bírságösszege tekintetében utasította a Törvényszéket új eljárásra. Ez azt jelenti, hogy a felelősség kérdésében az eljárás lezárult. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban a támadott bírói döntés azon elemeit sérelmezte, melyek a felelősség kérdését érintik, mely vonatkozásban ezért, figyelemmel az Alkotmánybíróság 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalására is, jelen esetben a még folyamatban lévő eljárás ellenére is helye van alkotmányjogi panaszoknak.
- [27] 2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [28] 2.1. Az indítványozó érvelésének lényege, hogy a bírósági eljárás azért nem volt tisztességes, mert a Kúria túlterjeszkedve a hatáskörén, *contra legem* mondta ki a felülvizsgálati eljárásban, hogy a felelőssége megállapításának alapja az volt, hogy ő csak az erdőterv határozat szerinti fahasználati mennyiségre szerzett jogosultságot, ráadásul nem indokolta meg, hogy a jogszabályváltozásra tekintettel miért bír egyáltalán jelentőséggel az erdőterv, azaz a Kúria döntését végső soron nem hatályos jogszabályi rendelkezésekre alapította. Szintén *contra legem* jogalkalmazásnak tekintette az indítványozó, hogy az Adattár tartalmát is figyelembe vehetőnek tartotta a Kúria, annak ellenére, hogy a Kúria jogértelmezése ebben az esetben is az Evt. korábban hatályos rendelkezéseinek (és nem pedig az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseknek) felelt meg. Ennélfogva az Alkotmánybíróságnak egyrészt azt kellett megítélnie, hogy a Kúria jogalkalmazása valóban *contra legem* volt-e és amennyiben igen, akkor az az ügy egyedi körülményeire tekintettel elérte-e a *contra constitutionem* szintet. Másrészt az Alkotmánybíróságnak a fentiekkel összefüggésben arra a kérdésre is választ kell adnia, hogy a Kúria megsértette-e az indokolási kötelezettségét.

- [29] 2.2. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint felvetheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét annak állítása, hogy a Kúria hatálytalan jogszabály alapján, indokolási kötelezettségét megsértve, önkényes döntést hozott. Ekként csak érdemi alkotmányossági vizsgálat alapján, az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy egyedi körülményeinek érdemi értékelésével állapítható meg, hogy a Kúria döntése alaptörvény-ellenes-e.
- [30] 2.3. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [31] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [32] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában, legutóbb pedig a 29/2021. (X. 10.) AB határozatában vizsgálta részletesen azt a kérdést, hogy mely esetekben eredményezheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét az eljáró bíróság Alaptörvény biztosította értelmezési tartományon túlnyúló, és ezáltal önkényessé váló döntése.
- [33] A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság akként foglalt állást, hogy „[a] bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével.” (Indokolás [23])
- [34] Önmagában egy *contra legem* ítélet még nem szükségképpen alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*) ítélet. Kivételesen, kellően súlyos esetekben azonban egy *contra legem* jogalkalmazás is felemelkedhet alkotmányjogilag értékelhető szintre, és a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításához vezethet [29/2021. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [28]]. Ilyen kivételes esetként nevesítette az Alkotmánybíróság a 29/2021. (X. 10.) AB határozatában, ha a bíróság ítélete az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsérti, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz, a bíróságok ugyanis csak az Alaptörvény biztosította kereteken belül végezhetik a jogszabályok értelmezését. Ennek megfelelően, az Alkotmánybíróság nem avatkozhat be minden olyan esetben a bíróságok tevékenységébe, amikor valamilyen (állítólagos vagy tényleges) jogszabálysértő jogértelmezésre vagy jogalkalmazásra került sor, a bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése ugyanis nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást [lásd például: 3234/2021. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [68]]. Azokban az esetekben azonban, amikor az eljáró bíróságok túllépnek az Alaptörvény biztosította értelmezési tartományon, az Alkotmánybíróságnak nem csupán lehetősége, hanem az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettsége az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntés megsemmisítése. Az Alkotmánybíróság a fentiekben túlmenően már abban a kérdésben is állást foglalt, hogy az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, fogalmilag nem lehet tisztességes [20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23]].
- [35] 2. Az Alkotmánybíróságnak a támadott ítélet *contra legem* jellege megállapíthatóságával kapcsolatban mindekenélőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy helytálló-e az az indítványozói álláspont, ami szerint a Kúria az indokolási kötelezettségét megszegve, hatályon kívül helyezett szabályok alapján döntött az ügyben. Abban az esetben ugyanis, ha az eljáró bíróság a hatályos jogszabályi rendelkezések alapulvételével, az Alaptörvény biztosította értelmezési tartomány keretein belül hozta meg döntését, a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenessége az indítványozó által állított okból (sem a nem hatályos jogszabályi rendelkezések alapulvétele, sem pedig az indokolási kötelezettség megsértése tekintetében) nem állapítható meg.
- [36] 2.1. Az Evt. 2017. szeptember 1-jét megelőzően hatályos 40. § (1) bekezdése értelmében „[a] körzeti erdőterv alapján az erdőgazdálkodó jogait és kötelezettségeit az erdészeti hatóság erdőterv határozatban (a továbbiakban: erdőterv), hivatalból állapítja meg”. 2017. szeptember 1. napjával a jogalkotó hatályon kívül helyezte az Evt. 40. § (1) bekezdését, és ugyanekkor lépett hatályba az Evt. 33. § (1) bekezdése, melynek *bc*) alpontja

értelmében erdőtervnek immáron „a következő körzeti erdőtervezésig terjedő időszakban végrehajtható, illetve végrehajtandó fakitermelések, erdőnevelési beavatkozások módját, és a végrehajtásukra vonatkozó rendelkezéseket, valamint az erdőfelújítási kötelezettségre vonatkozó lehetőségeket, illetve előírásokat” kell tartalmaznia.

- [37] 2.2. Az iratok között elfekvő bejelentési űrlap alapján kétségtelenül megállapítható, hogy az indítványozó a bejelentésen egyéb konkrét adatok megadása nélkül azt jelölte meg, hogy az erdőterv szerint történik a fakitermelés. Ez az a körülmény, amiről az indítványozó azt állította, hogy nem adott semmilyen további adatot, így az eltérést sem lehet ez alapján megállapítani.
- [38] Az indítványozó ezen érvelésével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése értelmében a természeti erőforrások, így az erdők is a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. Az Alkotmánybíróság a 14/2020. (VII. 6.) AB határozatában külön is kiemelte, hogy „az erdő használatával és hasznosításával összefüggésben a tulajdonosok (erdőgazdálkodók) gazdasági érdekei nem élvezhetnek prioritást az erdők, mint a nemzet közös örökségébe tartozó természeti erőforrások védelmével és a jövő generációk számára történő megőrzésével szemben” (Indokolás [31]).
- [39] Az Evt. preambuluma is kifejezetten utal arra, hogy „az erdővel csak a közérdekkel összhangban szabályozott módon lehet gazdálkodni.” Az Evt. indítványozó bejelentésének benyújtásakor hatályos 41. §-a, és különösen a 41. § (3) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az erdőtervben nem szereplő fakitermelésre csak egészen kivételesen, a törvényben pontosan meghatározott esetekben van lehetőség, azaz az erdőterv fogalmának megváltozása ellenére változatlanul az erdőterv jelöli ki azokat a kereteket, amelyek között maradvánnyal az erdőgazdálkodó tevékenysége jogszerűnek tekinthető. Az Evt. módosításával a korábbi erdőtervek nem veszítették hatályukat, az Evt. szerinti bejelentési kötelezettségnek pedig éppen az a lényegi eleme, hogy az észszerű, minden kétséget kizáróan a jogszabályi, illetőleg egyedi hatósági határozati keretek között maradó, limitált mértékű erdőgazdálkodói tevékenység esetében nem szükséges a hatóság kifejezett engedélye a tevékenység megkezdéséhez.
- [40] Az Alkotmánybíróság e körben arra is rámutat, hogy az erdőgazdálkodó köteles a ténylegesen végrehajtott fakitermelését is bejelenteni, megjelölve a tervbejelentéshez képest megvalósuló esetleges eltéréseket is, mely bejelentésben foglaltak valóságáért végső soron maga a bejelentést megtevő erdőgazdálkodó tartozik felelősséggel. E körben pedig az sem hagyható figyelmen kívül, hogy az Evt. 5. § 9. pontja értelmében az erdőgazdálkodás körébe az erdő őrzésének kötelezettsége is beletartozik, ekként a jogszabályi kötelezettségeinek megfelelően és jóhiszeműen eljáró erdőgazdálkodónak kétséget kizáróan haladéktalanul észlelnie kell a bejelentéstől lényegesen eltérő mértékű fakitermelést. Az erdőgazdálkodó tevékenységének az erdő fenntartható mértékű használatára tekintettel történő korlátok közé szorítása, ideértve egyebek között az erdőterv szerint gazdálkodási előírásokat is, pedig nem csupán az erdő védelmét szolgáló intézkedés, hanem a tulajdonos(ok) érdekeit is védi – adott esetben akár az erdő minél intenzívebb igénybevételeiben érdekelt erdőgazdálkodóval szemben is.
- [41] Az az indítványozói jogértelmezés, mely szerint az Evt. módosított rendelkezéseinek 2017. szeptember 1-i hatálybalépését követően a korábbi erdőtervek automatikusan hatályukat veszítették volna, és az új szabályozás szerinti erdőtervek elkészüléséig az erdőgazdálkodói tevékenység korlátlanul, az erdőgazdálkodói tevékenységre vonatkozó bejelentési kötelezettség pedig ugyanakkor teljesen parttalanul válhatott volna, nem csupán az Evt. 41. §-ával, illetőleg a bejelentési kötelezettségre vonatkozó szabályozás lényegével ellentétes, és teljes mértékben kiüresítené az erdészeti hatóság erdőgazdálkodással kapcsolatos jogköreit, hanem figyelemmel az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésére is, egyenesen olyan jogértelmezés, mely ellentétes az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó jogértelmezési követelményekkel, ekként az értelmezési tartomány alkotmányos keretein kívül helyezkedik el.
- [42] 2.3. A Kúria erdőtervvel kapcsolatos ítéleti megállapításait a fentiek fényében vizsgálva megállapítható, hogy maga is a fenti körülményre utalva állapította meg azt, hogy az indítványozó az erdőterv határozatból fakadó kötelezettségét sértette meg (Kúria ítélete, Indokolás [27]). Azaz a Kúria nem azt állította, hogy az indítványozó a bíróságot az erdőterv határozat megsértése miatt kapta, hanem azt, hogy az erdőterv határozatban megállapított adatokkal megegyező mértékben jelentette be a fakitermelést, majd ebből fakadó kötelezettségét sértette meg.

- [43] 2.4. Mindezek fényében az Alkotmánybíróság nem tartotta megalapozottnak azt az indítványozói álláspontot, amely szerint a Kúria a törvény által megállapított hatáskörén túllépve (*contra legem*) állapította volna meg új okát a jogsértésnek, hanem ellenkezőleg, éppen a Kúria jogértelmezése küszöbölte ki a Veszprémi Törvényszék adott esetben akár az alaptörvény-ellenesség kételyét is felvető jogértelmezését. Következésképpen az indokolási kötelezettség önkényes megsértése se jöhet számításba, hiszen az indítványozó egyedi ügyének elbírálása szempontjából valójában nincs is jelentősége a törvénymódosításnak, így a hatályon kívül helyezett jogszabály alkalmazásának (úgyszintén az alkalmazása okának megindokolásának) sem kellett felvetődnie.
- [44] 3. Az indítványozó annak a körülménynek is kiemelt jelentőséget tulajdonított, hogy az Evt. 2017. szeptember 1. napjától hatályos 38. § (3) bekezdése értelmében az erdészeti hatóság az Adattárban az erdő faállományának fatérfogatára, továbbá ezzel összefüggésben az erdőterv érvényességi időszakában elvégezhető vagy elvégzendő fakitermelés fatérfogatára vonatkozó adatot csak tájékoztató adatként tart nyilván.
- [45] 3.1. Az indítványozó azt állította, hogy az Adattár tájékoztató adatai egyúttal azt is magukkal vonják, hogy az erdőtervben szereplő adatok is immáron csak tájékoztató jellegűek.
- [46] 3.2. Az Alkotmánybíróságnak ebben a körben is a Kúria ítéleti megállapítását kellett alapul vennie, amely szerint az „Evt. felperes által hivatkozott 38. § (3) bekezdése [...] nem jelenti azt, hogy az erdőtervben meghatározott kitermelhető mennyiséggel egyező fakitermelésre vonatkozóan benyújtott bejelentésben »tájékoztató adatok« szerepelnének” (Kúria ítélete, Indokolás [27]). A fentiekben az erdőtervvel kapcsolatosan rögzített megállapítások fényében ez mindössze csak annyit jelent, hogy a bejelentés alapjául szolgáló erdőterv határozatban szereplő mennyiségek a megállapítás módjától függetlenül kötik a bejelentőt (ha az erdőterv szerinti kitermelést jelöli be a bejelentésen), az indítványozó által tett bejelentés adattartalmára, és annak kötelező erejére nincs kihatással az Adattárra vonatkozó utólagos törvénymódosítás. A bejelentőt ugyanis nem az Adattár tartalma kötelezi a vállalt kitermelés betartására, hanem az az alapján korábban meghozott erdőterv határozat, és végső soron az indítványozó saját, a bejelentés megtételekor tett nyilatkozata. A Kúria ezt az értelmezést az ítélet indokolásának [27] bekezdésében szintén megindokolta, így sem a *contra legem* jogalkalmazás, sem pedig az indokolási kötelezettség önkényes megsértése ebben a körben sem jöhet számításba.
- [47] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2022. március 29.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [48] A határozat rendelkező részét támogatom, azonban támogatásom indokai a határozat indokolásától eltérnek.
- [49] Többször kifejtett nézetem szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog kizárólag processzuális kérdésekre vonatkozik; így ha a bírói jogalkalmazás során nem eljárásjogi, hanem anyagi jogi jogszabály sérül, nem állapítható meg alkotmányjogilag értékelhető összefüggés a jogsérelem és az Alaptörvény e rendelkezése között {legutóbb: 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [58]}.

[50] A jelen ügyben az indítványozó által kifogásolt kérdések nagyrészt nem processzuális jellegűek. Ez alól kivétel az indokolás hiányának elbírálása. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát kizárólag ez okból tartom indokoltnak és ennek eredményeként tudok egyetérteni az indítvány elutasításával.

Budapest, 2021. március 29.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3652/2021

